

успішними?», «Створення життєвого проєкту саморозвитку», «Твоя майбутня професія» тощо.

Підбір тематики гендерних уроків передбачає врахування таких факторів: віку дітей, рівня їх освітньої підготовки, уміння педагога зацікавити дітей у висвітленні запропонованої теми, активна участь вчителя та учнів у пошуку відповідного матеріалу до теми.

Головним підсумком гендерного уроку має бути формування в учнів розуміння цінності людського життя, навичок відповідальної поведінки; виховання толерантності та поваги до осіб жіночої та чоловічої статей, як рівних партнерів у соціальному та економічному перетворенні навколишнього світу і суспільства.

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО КОМПОНЕНТА ПРИРОДНИЧО- НАУКОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Галина ЖИРСЬКА

**Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка,
zhyrskal4@gmail.com**

Удосконалення загальної середньої освіти спрямовано на переорієнтацію освітнього процесу на розвиток особистості учня. Метою базової, як і початкової, освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей і наскрізних умінь, відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості [2]. Компетентність розуміють як загальну здатність особистості, що базується на її знаннях, досвіді та цінностях. Вона містить когнітивний (знаннєвий), діяльнісний і аксіологічний (ціннісний) складники. Ціннісний компонент природничо-наукової освіти визначається емоційно-ціннісними установками, ставленнями, ціннісно-визначальними поглядами та переконаннями щодо довкілля й людської діяльності у ньому; ролі законів природи у моделюванні стратегії поведінки людини в біосфері та суспільстві; усвідомлення самого себе/самої себе, механізмів становлення міжособистісних стосунків і визначення перспектив самовдосконалення.

Оскільки прояв ціннісного компоненту змісту освіти виражений через ставлення учнів у висловлених судженнях, їх обґрунтуванні, оцінці, висновках тощо, то його формування повинно бути безпосередньо пов'язане з розвитком оцінювальної діяльності учнів. Учителю, який і сам не має бути байдужим до матеріалу, який викладає, потрібно навчити дітей оцінювати природні об'єкти, процеси та явища з точки зору того, наскільки вони цікаві й значущі. Здатність до оцінювальних суджень і умовиводів має вирішальне значення для формування переконань, поглядів і етичних норм поведінки учнів. Тому формування в них ціннісного компонента предметної компетентності можливе під час виконання ціннісно зорієнтованих завдань, спрямованих на формування умінь оцінювати

(визначати цінність, якість, роль, значення чогось), висловлювати судження, остаточну думку про що-небудь, робити логічний підсумок на основі міркувань.

Ціннісний компонент природничо-наукової компетентності базується на засвоєнні таких ціннісних категорій, як знання, природа, життя, здоров'я; оцінюванні ролі природничо-наукових знань для суспільного розвитку та перспектив розвитку науки; формуванні свідомого ставлення до екологічних проблем, усвідомленні біосферної етики. Він тісно поєднаний із соціалізацією особистості, визначенням її поведінки в природі і суспільстві загалом, усвідомленням власної гендерної ідентичності, зокрема. З огляду на це, зміст освітньої галузі «Природознавство» у її біологічній компоненті доцільно доповнити темою «Поняття про гендер. Хибність постулату про «природне призначення статей. Гендер як маркер біологічного й соціокультурного розвитку суспільства». Географічна компонента, наприклад, може бути доповнена темою «Гендерна складова господарської діяльності людини та її наслідки. Розподіл праці за статевою ознакою: домашнє господарство, трудова міграція, безробіття тощо», «Взаємозв'язок між гендерним розподілом праці та демографічними проблемами в суспільстві». У хімічній компоненті доцільним буде вивчення «Особливостей впливу хімічних речовин (ліків, побутової хімії) на здоров'я жінок і чоловіків», «Внесок вітчизняних і зарубіжних вчених (діячів і діячок) у розвиток природничих наук» тощо [1, с. 145–159].

Для формування ціннісного компонента природничо-наукової компетентності особистості педагога здебільшого керуються особистісно орієнтованим підходом. Дбаючи про гуманізацію стосунків, його прихильники прагнуть перебороти відчуження учня від учителя, характерне для традиційної системи освіти, змінити домінуючий в арсеналі педагогів соціоцентричний за своєю спрямованістю й авторитарний за характером процес навчання і виховання учнів. До провідних ідей-принципів такого підходу належать: самоактуалізація, індивідуалізація, суб'єктність вибору, творчість і створення ситуації успіху, довіри та підтримки. Їх зміст відображено в таких положеннях:

- важливо підтримувати і спонукати прагнення учнів до прояву та розвитку своїх природних і соціально набутих можливостей;
- необхідно всіляко сприяти розвитку індивідуальних особливостей школярів;
- варто допомогти учням стати справжніми суб'єктами життєдіяльності у класі, школі, сприяти формуванню та збагаченню їхнього суб'єктного досвіду;
- педагогічно доцільно досягати того, щоб кожен учень/кожна учениця жили, навчались і виховувались в умовах постійного вільного вибору змісту, форм і способів навчання, поведінки, мотивів;
- враховувати, що досягнення успіху в тому чи іншому виді діяльності сприяє формуванню позитивної Я-концепції школяра/школярки, стимулює процеси самовдосконалення і самостворення власного Я;
- вірити в дитину, довіряти їй, підтримувати прагнення до самореалізації і самоствердження (замість зайвої вимогливості і надмірного контролю), пам'ятати

про те, що не зовнішні впливи, а внутрішня мотивація учнів визначають їх успіх [3, с. 49].

Особистісно орієнтований підхід до вивчення предметів природничо-наукового напрямку сприятиме формуванню у школярів ціннісного ставлення до кожної людини за умови, що освітній процес буде побудований на основі оволодіння гуманістичною діяльністю, на глибоких знаннях з різних галузей людинознавства і на розумінні непересічної цінності людини. Позитивний чи негативний досвід стосунків між людьми формує і відповідну систему внутрішніх ставлень. Зважаючи на те, що ціннісне ставлення до об'єкта відносин може виникати переважно на ґрунті гуманістичних стосунків, гуманізація освітнього процесу і стосунки між його суб'єктами, що розвиваються на її основі, повинні стати ядром формування у школярів системи ціннісних ставлень до природи, суспільства і людини.

Література

1. Гендерні стандарти сучасної освіти: збірка рекомендацій / ред. рада О. М. Кікінежді, В. С. Власов, Л. Б. Магдюк, Т. В. Ладиченко. Київ: Програма розвитку ООН в Україні, 2010. Частина 1. 328 с.
2. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти: Постанова Кабінет Міністрів України від 21 лют. 2018 р. № 87. URL: <https://cutt.ly/VffSKH1> (дата звернення 15.06.2020).
3. Столяренко О. Ціннісне ставлення до людини: виховна модель толерантних взаємовідносин учасників навчально-виховного процесу. *Рідна школа*. 2010. № 3. С. 47–52.

ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ПАУЕРЛІФТИНГУ

Тарас КИРИЧЕНКО

Університет Григорія Сковороди в Переяславі,

glushenko13@ukr.net

Завдяки зростаючій популярності пауерліфтингу серед молоді та дорослого населення цим силовим видом спорту починає займатися все більше дівчат і жінок. Популярність пауерліфтингу пояснюється простотою, доступністю цього виду спорту, досить швидким результатам і позитивним впливом на здоров'я спортсменок [1; 3; 4].

Вчені стверджують, що адаптаційний резерв жінок, при силових навантаженнях є нижчим, ніж у чоловіків, тому програму тренувань потрібно підбирати дуже ретельно і з урахуванням всіх особливостей. Максимальні силові тренування слід проводити рідше, ніж чоловікам. Це важливо враховувати, підбираючи силовий цикл вправ [2; 3].

Статура жінки є меншою за розмірами, у порівнянні зі статурою чоловіка: у жінок слабші зв'язки і сухожилля. У середньому, тіло жінок містить на 10,0–16,0 % більше жирової тканини, ніж тіло чоловіка, тому жінки не можуть тренуватися з такими навантаженнями як чоловіки, але вправи можуть виконувати ті ж. У жінок є пропорційно ширшою структура тазової ділянки у порівнянні з чоловіками, що забезпечує їм стійку рівновагу, так як центр ваги тіла у них розташований нижче.